

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: <u>IV/1357-10/2017</u>	
Érkezett: <u>2019 AUG 28.</u>	
Példány: <u>1</u>	Kezelőiroda:
Melléklet: <u>0</u> db <u>du</u>	

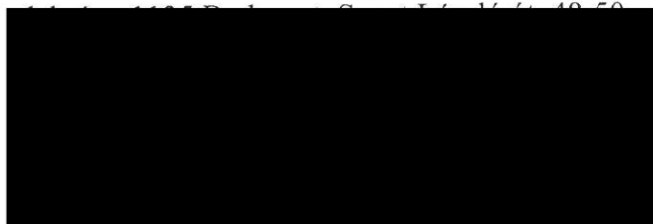
Alkotmánybíróság

Budapest

Donáti u. 35-45.
1015

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Jenei József

IV/01357/2017 számon nyilvántartásba vett
alkotmányjogi panasza kiegészítése

Társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata
iránt indított

4.Mfv.690.096/2016/3 ügyszámú perben
a 4.Mfv.690.096/2016/6 számú végzése ellen
a 23.M.2497/2015/9. számú végzése ellen

Alkotmánybíróság

1015 Budapest, Donáti u. 35-45.

Postacím: 1535 Budapest, Pf. 773.

Tisztelt Alkotmánybíróság!**Jenei József**) indítványozó az Alkotmánybíróság által IV/1357/2017
szamon nyilvántartásba vett**alkotmányjogi panaszt kiegészítem**

az alábbiak szerint:

Az EUMSZ 19. cikke értelmében a tagállamok által az Unióra átruházott hatáskörök keretén belül az uniós intézmények megfelelő intézkedéseket tehetnek a nemek, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékonyságon, koron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés leküzdésére. Az intézkedések formáját az EUMSZ 288. cikke határozza meg, amely szerint az uniós intézmények az Unió hatásköreinek gyakorlása érdekében rendeleteket, irányelveket, határozatokat, ajánlásokat és véleményeket fogadnak el.

Az uniós jog közvetlen hatályának elve szerint a magánszemélyek a közösségi jogra nemzeti bíróságaik előtt közvetlenül hivatkozhatnak, és kérhetik, hogy a nemzeti bíróság döntését a közösségi jogra alapozza. A közvetlen hatály elvét az EU Bíróság először az Európai Gazdasági Közösséget (EGK-t) létrehozó Római szerződés rendelkezéseinek vonatkozásában fektette le, de később kiterjesztette az európai közösség intézményeinek rendeleteire és irányelveire is. Az Európai Bíróság a közösségi jog közvetlen hatályának elvét fejtette ki a 26/62. számú ítéletében (van Gend en Loos ügy), melynek lényege, hogy magánfelek a tagállami bíróságok előtt is jogokat alapíthatnak közösségi normák alapján. Az irányelvek közvetlen hatályát (tehát azt, hogy a felek a hazai bíróságok előtt hivatkozhatnak az irányelvekre) az EU Bíróság a Van Duyn-esetben (a 41/74. számú ügyben) mondta ki.

Későbbi esetjogában az EU Bíróság tovább pontosította az irányelvek közvetlen hatályának koncepcióját, és a következőket mondta ki. Az irányelv akkor hatályosul közvetlenül, ha az átültetésére megszabott határidő eredménytelenül eltelt (vagyis az irányelvet ezen időpontig az állam nem, vagy nem megfelelően ülteti át).

Az irányelv általában csak vertikálisan hatályosul közvetlenül, azaz csak az állammal és az állami szervekkel szemben hivatkozhat rá az egyéni jogkereső, magánszemélyekkel szembeni jogvitájában nem (az irányelveknek tehát általában nincs úgynevezett horizontális közvetlen hatályuk). Az állami szerv fogalmát az EU Bíróság jelentősen kiterjesztette, mégpedig minden olyan szervre, amelyet állami intézkedéssel és állami ellenőrzés mellett valamilyen közszolgáltatás ellátására hatalmaztak fel, s amely e célból olyan jogosítványokkal rendelkezik, amelyek meghaladják az egyének közötti jogviszonyokban szokásos felhatalmazások körét. A nyugdíjigazgatási szerv minden kétséget kizáróan olyan állami szervnek tekinthető, amely

eljárása során és társadalombiztosítási (közigazgatási) határozata meghozatalakor köteles betartani az EU által elfogadott és hatályos uniós jogszabályokat, irányelveket.

A diszkrimináció tilalmát érintő irányelvek tekintetében az EU Bíróság eltért a fentiekben leírt joggyakorlatától, és – bár általánosságban az irányelvek horizontális közvetlen hatályának tilalmát fenntartotta – olyan döntést hozott, amelynek értelmében az ilyen irányelvek nem csak az állami szervekkel szemben folyó jogvitában, de még magánfelek közötti jogvitákban is alkalmazhatók a nemzeti hatóságok, bíróságok által.

A Mangold-esetben (C-144/04.számú ügyben) az EU Bíróságnak arra a kérdésre kellett választ adnia, hogy a német jog azon rendelkezése, amely ellentétben a német munkajog általános szabályaival minden indokolás nélkül lehetővé teszi határozott tartamú munkaszerződés kötését az 52. életévét betöltött személlyel, összhangban van-e a Tanács 2000/78/EK számú, többek között az életkori alapú foglalkoztatási diszkriminációt tiltó irányelvvel; és amennyiben nem, úgy az őt ilyen módon foglalkoztató ügyvédi irodával szemben munkaügyi pert indító panaszos hivatkozhat-e a német eljárásban az irányelvre.

Az EU Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a német megoldás ellentétes az irányelvvel. Ezután kellett megválaszolnia, hogy két magánszemély jogvitájában félretehető-e a közösségi joggal ellentétes német szabályozás, amennyiben a vonatkozó közösségi jog egy irányelv rendelkezését jelenti. Az EU Bíróság az irányelvek horizontális (tehát magánfelek közötti) közvetlen hatályának kizártságát kimondó korábbi gyakorlatát megváltoztatva, pozitív választ adott a kérdésre. A testület okfejtése azon alapul, hogy nem az érintett irányelv mondja ki a foglalkoztatási diszkrimináció tilalmát, az csupán arra szolgál, hogy a foglalkoztatás területén és az irányelvben felsorolt négy védett tulajdonság (életkor, fogyatékoság, vallás, szexuális orientáció) vonatkozásában rögzítse a konkrét kereteit egy olyan általánosabb elv, a hátrányos megkülönböztetés tilalma megvalósulásának, amelyet egyfelől maga a Római Szerződés rögzít 3. cikkének (2) bekezdésében másfelől pedig része a tagállamok közös alkotmányos hagyományainak, valamint a tagállamok részvételével megkötött, és az irányelv preambuluma (4) bekezdésében felsorolt nemzetközi emberi jogi szerződéseknek.

Ennélfogva az életkori diszkrimináció tilalma a közösségi jog olyan alapvető elvének minősül, amelynek a közösségi hatáskörbe tartozó területeken a vele ellentétes nemzeti joggal szemben magánfelek között is érvényesülnie kell. Az EU Bíróság értelmezésében tehát itt nem az irányelvnek van horizontális közvetlen hatálya, hanem annak a magában a Római Szerződésben is rögzített jogelvnek, amelynek az irányelv csupán kifejtése, konkretizálása. Az EU Bíróság ezen az alapon azt az álláspontot foglalta el, hogy a német nemzeti bíróságnak kötelessége az egyén számára az ilyesfajta hátrányos megkülönböztetés ellen nyújtott közösségi jogi védelmet érvényre juttatni abban az esetben is, ha ehhez a közösségi joggal ellentétes nemzeti jog félretétele szükséges.

A Mangold-ügyben vázolt logikát alkalmazva tehát megállapítható, hogy a diszkrimináció elleni fellépést szolgáló irányelvek alkalmazhatók mind azokban az esetekben, amikor az irányelvek nem megfelelő vagy késedelmes átültetése miatt az átültetési határidő leteltét követően a magyar jog nincs összhangban az irányelvben megjelenő közösségi normával – akkor is, ha a jogvita magánfelek között folyik. A 2000/78EK irányelvet a tagállamoknak 2003. 12. 03-ig kellett a saját jogrendszerükbe átültetni, ebből következően – Magyarország Európai Unióhoz 2004-ben történt csatlakozásától kezdődően – a hatóságok, bíróságok kötelesek alkalmazni a 2000/78EK irányelv előírásait az állami szervekkel szemben és magánszemélyekkel szemben indult jogviták esetén is.

Az EU Bírósága állandó ítélkezési gyakorlata szerint tehát a diszkrimináció elleni fellépést szolgáló irányelvek alkalmazhatók mind azokban az esetekben, amikor az irányelvek nem megfelelő vagy késedelmes átültetése miatt az átültetési határidő leteltét követően a nemzeti jog (magyar jog) nincs összhangban az irányelvben megjelenő uniós normával, akkor is, ha a jogvita egy állampolgár és egy állami hatóság között vagy csak magánfelek között folyik.

Az Európai Bíróság a 6/64. számú (Costa V. ENEL) ügyben rögzítette első alkalommal, hogy a közösségi jog érvényesülésének biztosítása feltételezi a közösségi jog elsőbbségi elvét. Az uniós jog elsőbbségi elvét teljes formájában első alkalommal az EU Bíróság a Simmenthal-esetben a C-106/77. számú ítéletben fejtette ki, amelyben kimondta azt is: a nemzeti bíróságoknak nem szabad arra várniuk, hogy a nemzeti jog szerint erre feljogosított szerv (a konkrét ügyben az olasz alkotmánybíróság) hatálytalanítsa a közösségi jogba ütköző nemzeti szabályt, hanem egyszerűen félre kell tenniük a nemzeti normát, és döntésüket a közösségi jogra kell alapítaniuk.

Az uniós jog elsőbbsége elvének lényege, hogy amennyiben a közösségi jog valamely normája és a tagállam nemzeti joga ellentétes, a hatóságok és a bíróságok a közösségi jogba ütköző hazai jogszabály helyett a közösségi normát kötelesek alkalmazni (akkor is, ha a közösségi szabállyal ellentétes hazai normát később alkották).

Az EU Bíróság C-13/91. és a C-113/91. számú egyesített ügyekben hozott ítélete szerint a nemzeti bíróságok nem alkalmazhatnak olyan jogszabályokat, amelyek ellentétesek a közösségi joggal. Az EU Bíróság C-13/91. és a C-113/91. számú egyesített ügyekben hozott ítélete (31) pontja szerint a nemzeti bíróság köteles ezeknek a rendelkezéseknek a teljes hatályosulását biztosítani, ha szükséges saját hatáskörében, visszautasítva a nemzeti jogszabályok azokkal ellentétes bármiféle rendelkezésének alkalmazását, még akkor is, ha ezeket utóbb fogadták el, és a bíróságnak nem kell sem kérnie, sem megvárnia, hogy az ilyen rendelkezést törvényhozási vagy más alkotmányos eszközökkel előbb helyezték hatályon kívül.

Az EU Bíróság C-6/90. és C-9/90. számú egyesített (Andrea Frankovich és Daniel Bonifaci) ügyben hozott ítélete (30) pontja szerint az EGK szerződés létrehozta saját jogrendszerét, amely a tagállamnak a jogrendszereibe integrált, és amelyet a tagállamok bíróságai kötelesek alkalmazni. **E jogrendszer alanyai nem csak a tagállamok, hanem a tagállamok állampolgárai is. Nem csak terhet ró egyénekre, hanem a közösségi jognak az is a célja, hogy jogokat keletkeztessen, amely az állampolgárok jogi örökségének része.**

Az EU Bíróság C-2/06. számú ügyben hozott ítélete (34) pontjában, a C-136/12. számú ügyben hozott ítélete (33) pontjában, a C-414/16. számú ügyben hozott ítélete (79) pontjában és a C-378/17. számú ügyben hozott ítélete (38) és (39) pontjában rögzítette, hogy az EU Bíróság következetes ítélkezési gyakorlata szerint az állam minden szerve köteles a hatáskörén belül biztosítani a közösségi jog rendelkezéseinek az elsőbbségi elvét.

Az EU Bíróság C-2/06. számú ügyben hozott ítélete (34) pontja szerint: „(34) Az első kérdés megválaszolása érdekében először emlékeztetni kell arra, hogy a következetes ítélkezési gyakorlat szerint az állam minden szerve köteles a hatáskörén belül biztosítani a közösségi jog rendelkezéseinek betartását (lásd a C-8/88. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 1990. június 12-én hozott ítélet [EBHT 1990., I-2321. o.] 13. pontját, valamint a fent hivatkozott Kühne & Heitz ügyben hozott ítélet 20. pontját).”

Az EU Bíróság C-136/12. számú ügyben hozott ítélete (33) pontja szerint: „(33) **Ezenkívül hangsúlyozni kell, hogy az uniós jogi rendelkezéseket – hatáskörének keretei között –**

alkalmazni hivatott nemzeti bíróság köteles biztosítani e normák teljes érvényesülését, szükség esetén – saját hatáskörénél fogva – eltekintve a nemzeti jogszabályok közösségi joggal ellentétes – többek között eljárási – rendelkezéseinek alkalmazásától, anélkül hogy várnia kellene azok jogalkotói vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő előzetes megsemmisítésére (lásd ebben az értelemben a C-173/09. sz. Elchinov-ügyben 2010. október 5-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-8889. o.] 31. pontját).”

Az EU Bíróság C-414/16. számú ügyben hozott ítélete (79) pontja szerint: „(79) Következésképpen, a jelen ítélet 75. pontjában említett esetben a nemzeti bíróság köteles a hatásköreinek keretén belül biztosítani a jogalanyok számára a Charta 21. és 47. cikkéből eredő jogvédelmet és garantálni e cikkek teljes érvényesülését szükség esetén mellőzve az ellentétes nemzeti rendelkezések alkalmazását.”

Az EU Bíróság C-378/17. számú ügyben hozott ítélete (38) és (39) pontja szerint: „(38) Amint azt a Bíróság több alkalommal kimondta, ezen, az uniós joggal ellentétes nemzeti jogszabályok alkalmazásának mellőzésére vonatkozó kötelezettség **nemcsak a nemzeti bíróságokat terheli, hanem az uniós jogot hatáskörének keretei között alkalmazni hivatott minden állami szervet is, ideértve a közigazgatási hatóságokat** (lásd ebben az értelemben: 1989. június 22-i Costanzo ítélet, 103/88, EU:C:1989:256, 31. pont; 2003. szeptember 9-i CIF-ítélet, C-198/01, EU:C:2003:430, 49. pont; 2010. január 12-i Petersen ítélet, C-341/08, EU:C:2010:4, 80. pont; 2017. szeptember 14-i The Trustees of the BT Pension Scheme ítélet, C-628/15, EU:C:2017:687, 54. pont).

(39) Következésképpen az uniós jog elsőbbségének elve alapján nemcsak a bíróságok, hanem a tagállam valamennyi szerve köteles az uniós jogi normák teljes érvényesülését biztosítani.”

Az EU Bíróság C-231/06–C-233/06. sz. egyesített ügyekben hozott ítélete (39) pontja szerint **az egyenlőség elvének tiszteletben tartása csak úgy biztosítható, ha a hátrányos helyzetbe hozott személyeknek biztosítják ugyanazokat az előnyöket, amelyekben a kedvezményezett csoporthoz tartozó személyek részesülnek.** Ilyen esetben a nemzeti bíróság valamennyi diszkriminatív nemzeti rendelkezéstől köteles eltekinteni anélkül, hogy a jogalkotót fel kellene szólítania e rendelkezés hatályon kívül helyezésére, vagy meg kellene várnia a rendelkezés hatályon kívül helyezését, illetve köteles a hátrányos helyzetbe hozott csoport tagjaira is ugyanazt a rendszert alkalmazni, ami a másik csoport tagjaira vonatkozik.

Az EU Bíróság C-555/07. számú ítéletében megállapította, hogy a jogvitában eljáró nemzeti bíróság kötelessége biztosítani a 2000/78/EK irányelvben pontosított, életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmának tiszteletben tartását oly módon, hogy adott esetben eltekint a nemzeti szabályozás minden azzal ellentétes rendelkezésének alkalmazásától, függetlenül attól, hogy él-e azon lehetőségével, hogy az EUMSZ.267. cikk (2) bekezdésében meghatározott esetekben előzetes döntéshozatali eljárás keretében az említett elv értelmezésével kapcsolatos kérdést terjeszthet elő az EU Bírósága elé.

A Legfelsőbb Bíróság már a Kfv. I. 35.055/2007. számú ítéletében (BH 2008/5/135.; EBH 2008/1/1815.) elismerte az EU Bíróság ítéleteinek „normatív” vagy erga omnes hatályát.

A Legfelsőbb Bíróság a Kfv. I. 35.055/2007. számú ítéletében azt is megállapítja az időbeli hatály kapcsán, „az Európai Bíróság gyakorlatában az értelmező előzetes döntések *ex tunc*, azaz visszamenőleges hatálya az általános. Ennek lényege, hogy a közösségi jogszabály hatálybalépésétől kell alkalmazni az értelmezett tartalmat.” Ennek következménye, hogy valójában nem a bírósági ítélet az, amely erga omnes vagy „visszaható” hatállyal bír; a

korábban is minden állami szervvel szemben hatályos közösségi jogot kell megfelelően, vagyis a legitim értelmezési monopóliummal felruházott közösségi bíróság által elfogadott módon értelmezni, mégpedig attól az időponttól kezdve, amikor az adott jogszabály hatályba lépett: az EU Bíróság C-2/06 számú ítélete (36) pontja szerint *„Ebből következően, az alapügyhöz hasonló esetben, az így értelmezett közösségi jogi szabályt a közigazgatási szerveknek hatáskörükben alkalmazniuk kell a Bíróságnak az értelmezés iránti kérelemről határozó ítélete előtt keletkezett és létrejött jogviszonyokra is (lásd a fent hivatkozott Kühne & Heitz ügyben hozott ítélet 22. pontját és ebben az értelemben a C-347/00. sz., Barreira Pérez ügyben 2002. október 3-án hozott ítélet [EBHT 2002., I-8191. o.] 44. pontját; a C-453/02. és C-462/02. sz., Linneweber és Akritidis egyesített ügyekben 2005. február 17-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-1131. o.] 41. pontját, valamint a C-292/04. sz., Meilicke és társai ügyben 2007. március 6-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-1835. o.] 34. pontját).”*

Az ezzel ellentétes, az elsődlegességi és közvetlen alkalmazandósági igénnyel fellépő közösségi jognak ellentmondó tagállami gyakorlat jogsértő. A közösségi jog ismerete és alkalmazása szükségességének felmérése kizárólag a nemzeti bíróság felelősségébe tartozik. Ebből egyértelműen következik az, hogy a közösségi jogot a felek kérelme nélkül is alkalmazni köteles a nemzeti bíró. Az uniós jogszabályok és EU Bírósági ítéletek munkaügyi bíróság és a Fővárosi Törvényszék által hivatalból történő alkalmazási kötelezettsége a fentiekben előadottak mellett más okból is következik. Ismert, hogy közösségi szabályozás hiányában a tagállam belső jogrendszerének feladata meghatározni a közösségi jogból fakadó anyagi jogi igények eljárási kereteit. Azonban az EU Bíróság C-6/90. és C-9/90. számú, Francovich és társai egyesített ügyekben 1991. november 19-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-5357. o.] 43. pont előírása szerint: *„a különböző nemzeti jogszabályok által meghatározott tartalmi és formai követelmények nem lehetnek szigorúbbak, mint azok, amelyek a hasonló jellegű, nemzeti jogon alapuló igényekre vonatkoznak, valamint nem lehetnek olyanok, hogy gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé tegyék a kártérítés elérését”* – ez az egyenértékűség (egyenlőség) és tényleges érvényesülés elve. A Legfelsőbb Bíróság saját jogegységi tanácsának határozataival kapcsolatban kimondta, hogy azokat akkor sem lehet mellőzni, ha azokra a peres felek nem hivatkoztak (BH 2009. 145), valamint az Alkotmánybíróság az alkotmányértelmezése kapcsán kimondta azt, hogy alkotmány értelmezése a kihirdetése napjától mindenkire kötelező, az a folyamatban lévő ügyekre is irányadó [52/1997. (X. 14.) AB határozat, ABH 1997, 331, 332.]. A fentiekben hivatkozott Legfelsőbb Bírósági és Alkotmánybírósági határozata alapján megállapítható, hogy a közösségi jog alkalmazására vonatkozó belső jogi egyenértékűség elvéből az következik, hogy az uniós jogszabályi előírásokat és az EU Bírósági ítéleteket a munkaügyi bíróság és a Fővárosi Törvényszék ugyanúgy hivatalból köteles alkalmazni, mint az érdemben azonos funkciót betöltő Kúria (Legfelsőbb Bíróság) jogegységi határozatait valamint az Alaptörvényt és az AB határozatait.

Összességében tehát megállapítható, hogy a Legfelsőbb Bíróság a Kfv. I. 35.055/2007. számú ítéletében (BH 2008/5/135.; EBH 2008/1/1815.) kimondja világosan és egyértelműen, hogy az EU Bíróság ítéleteinek erga omnes hatályát a Legfelsőbb Bíróság elismeri, és azt is, hogy ha egy ítélet ebbe ütközik, akkor ez alapján fellebbezéssel és felülvizsgálattal lehet élni.

Továbbá a fentiekben hivatkozott Legfelsőbb Bírósági ítélet kimondja: az EU Bíróság ítéleteinek „normatív” hatályuk van, vagyis a közösségi jogot az EU Bíróság ítéleteiben rögzített értelmezésének megfelelően kell alkalmazni. Amit az ítélet nem mond ki, de következik belőle, az az, hogy nem csupán fellebbezési okként kell elfogadni az EU Bíróság ítéleteibe ütközést, hanem az EU Bíróság C-453/00. sz. Kühne & Heitz ügyben 2004. január 13-án hozott ítéletének [EBHT 2004., I-837. o.] megfelelően egy már lezárt eljárás felülvizsgálatára is okként szolgálhat egy később meghozott EU Bírósági ítélet. Ezek szerint, ha a közigazgatási határozat jogerejének beállta után megváltozik az EU Bíróság joggyakorlata

(és ezzel a közösségi jog tartalma), akkor joga van a polgárnak a számára terhes (onerózus) közigazgatási aktus felülvizsgálatát kérni.

A közösségi jog közvetlen hatályából és elsődlegességéből tehát az következik, hogy a közösségi jogot az EU Bíróság ítéleteiben megfogalmazottak szerint kell alkalmazni. Ennek megfelelően fellebbezési, illetve felülvizsgálati ok lehet, ha ezzel ellentétes bírói ítélet születik. Az EU Bíróság ítéletei figyelembevételére vonatkozó kötelezettség fennáll függetlenül attól, hogy az EU Bíróság mikor hozza meg az ítéletét, mivel az EU Bíróság nem jogot alkot, hanem a már egyébként is fennálló jogi kötelezettség pontos tartalmát világosítja meg.

A 2000/78/EK irányelv preambulum (13) bekezdés előírása szerint az olyan szociális (nyugdíj) rendszer, amely juttatásai az EKSz 141. cikke szerinti díjazásnak tekinthető az a 2000/78/EK irányelv hatálya alá tartozik. Az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés (továbbiakban: EUMSZ.) hatályba lépésével egyidejűleg intézkedett, hogy az EKSz 141. cikke helyett a továbbiakban az EUMSZ. 157. cikke előírásait kell alkalmazni. Az EUMSZ. 157. cikke változatlan formában teljes körűen átvette a korábban hatályos EKSz 141. cikke előírásait. Az Európai Unió Bíróság (továbbiakban: EU Bíróság) állandó ítélkezési gyakorlata szerint akkor tekint egy adott nyugdíjrendszert a 2000/78/EK irányelv vagy a 2006/54/EK irányelv hatálya alá tartozónak, ha a nyugellátás az EUMSZ. 157. cikk (korábban az EKSz. 141. cikke) (2) bekezdése értelmében vett díjazásnak minősül. Egy adott nyugdíjrendszer az EUMSZ. 157. cikk (2) bekezdése szerinti díjazás elvének alkalmazási körébe tartozik, amennyiben a rendszer értelmében fizetendő juttatások kifizetését a munkavállaló állami munkáltatóval fennálló munkaviszonya indokolja, annak ellenére, hogy az ilyen rendszer egy általános törvényileg szabályozott rendszer részét képezi. Az EU Bíróság C-7/93. számú ügyben, valamint a C-351/00. számú ügyben hozott ítélete szerint ez a feltétel akkor teljesül, amennyiben a nyugdíjrendszer a munkavállalók egy adott csoportját érinti, és juttatásai közvetlenül kapcsolódnak a szolgálati időszakhoz, továbbá azokat a köztisztviselő utolsó illetményére való hivatkozással számítják ki.

Az uniós jogalkotó a 2006/54/EK irányelv preambulum (14) bekezdésében ezt az EU bírósági ítélkezési gyakorlatot az egységes jogértelmezés érdekében az alábbiak szerint már külön is rögzítette:

„Noha a díjazás fogalma a Szerződés 141. cikke értelmében nem foglalja magában a szociális biztonsági juttatásokat, mára egyértelműen megállapítást nyert, hogy a köztisztviselők egy adott nyugdíjrendszere az egyenlő díjazás elvének alkalmazási körébe tartozik, amennyiben a rendszer értelmében fizetendő juttatások kifizetését a munkavállaló állami munkáltatóval fennálló munkaviszonya indokolja, annak ellenére, hogy az ilyen rendszer egy általános törvényileg szabályozott rendszer részét képezi. A Bíróság C-7/93. sz. ügyben, valamint a C-351/00. sz. ügyben hozott ítélete szerint ez a feltétel akkor teljesül, amennyiben a nyugdíjrendszer a munkavállalók egy adott csoportját érinti, és juttatásai közvetlenül kapcsolódnak a szolgálati időszakhoz, továbbá azokat a köztisztviselő utolsó illetményére való hivatkozással számítják ki. Az egyértelműség végett helyénvaló az e célt szolgáló további rendelkezések meghozatala.”

A magyar katonák szolgálati nyugdíjrendszerében, a nyugdíj összege a Hjt. 205. §-a rendelkezése szerint az elért szolgálati időtől és a Hjt. 204. § rendelkezése szerint a munkavállaló nyugdíjazás előtti illetményétől függ, az ellátásban részesülő szolgálati nyugdíjasok a Hjt. 3. § (1) bekezdése szerint állami alkalmazásban álltak, miközben a nyugdíjrendszer finanszírozása és kezelése az EUMSZ. 157. cikk alkalmazása szempontjából nem meghatározó tényező. Az EU Bíróság a C-351/00. számú ügyben hozott ítéletében megállapította, hogy a finn védelmi erők nyugdíjrendszere – mivel a nyugdíj összegének a megállapítása az ítélet (51) pontja szerint a nyugdíjazást megelőző néhány év illetménye (utolsó

illetmény) és a teljesített szolgálati idő figyelembevételével történik – az EKSz. 141. cikk (korábban: EGK 119. cikk) (2) bekezdés szerinti juttatásnak tekinthető. Nem fogadta el a finn kormány azon érvelését, hogy a finn hadsereg alkalmazottainak nyugdíjrendszere azért nem tekinthető az EKSz. 141. cikk (korábban: EGK 119. cikk) (2) bekezdés szerinti díjazásnak, mert az a kötelező nyugdíjrendszer részét képezi és a nyugdíjak kifizetése nagyrészt nem a befolyó járulékokból, hanem a központi költségvetésből történik.

Az EU Bíróság fentiekben hivatkozott ítélkezési gyakorlata és a 2000/78/EK irányelv preambulum (13) bekezdés, a 2006/54/EK irányelv preambulum (14) bekezdés, a 2006/54/EK irányelv 7. cikk (2) bekezdés szerint tehát a Hjt. alapján a magyar katonák részére megállapított szolgálati nyugdíj minden kétséget kizáróan a katonai szolgálathoz közvetlenül kapcsolódó díjazásnak tekinthető. Ebből következően a katonák részére a Hjt. alapján megállapított szolgálati nyugdíj - mivel az EUMSZ. 157 cikk (2) bekezdése szerinti díjazásnak minősül - a 2000/78/EK irányelv és 2006/54/EK irányelv hatálya alá tartozik.

Az EU Bíróság C-267/06. számú ügyben hozott ítélet 46 – 48, 56 pontjában rögzített megállapítások is alátámasztják, hogy a katonák részére a Hjt. 204. § és a Hjt. 205. § figyelembevételével megállapított szolgálati nyugdíja – mivel az a hivatásos katonai szolgálat teljesítéséhez (állammal fennálló munkaviszonyhoz) kötött – olyan az EUMSZ. 157 cikk (korábban az EKSz. 141. cikk) (2) bekezdése szerinti díjazásnak tekinthető, amely a 2000/78/EK irányelv hatálya alá tartozik.

Az EU Bíróság C-267/06. számú ügyben hozott ítélet (46) pontja szerint: „*Annak eldöntésével kapcsolatban továbbá, hogy az öregségi nyugdíj, amelynek alapján adott esetben a túlélő hozzátartozónak járó ellátás összegét számítják, mint az alapügyben is, az EK 141. cikk hatálya alá tartozik-e, a Bíróság kifejtette, valamely nyugdíjrendszer minősítésével kapcsolatos feltételek közül, amelyeket az általa tárgyalt esetek alapján kialakított, egyedül az a döntő feltétel, hogy a munkavállaló a közte és volt munkaadója között fennállott munkaviszonyra tekintettel részesül az öregségi nyugdíjban, tehát a munkaviszony feltétele, amely e cikk szövegén alapul (lásd e tekintetben a fent hivatkozott Beune-ügyben hozott ítélet 43. pontját; a fent hivatkozott Evrenopoulos-ügyben hozott ítélet 19. pontját; a C-366/99. sz. Griesmar-ügyben 2001. november 29-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-9383. o.] 28. pontját; a C-351/00. sz. Niemi-ügyben 2002. szeptember 12-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-7007. o.] 44. és 45. pontját, valamint a C-4/02 és C-5/02. sz., Schönheit et Becker egyesített ügyekben 2003. október 23-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-12575. o.] 56. pontját).*”

Az EU Bíróság C-267/06. számú ügyben hozott ítélet (47) pontja szerint: „*Jóllehet ez a feltétel nem lehet kizáró jellegű, mivel a törvényi szociális biztonsági rendszerek által folyósított nyugdíjak részben vagy teljes egészében tükrözhetik a munkáért járó díjazást (lásd a fent hivatkozott Beune-ügyben hozott ítélet 44. pontját; a fent hivatkozott Evrenopoulos-ügyben hozott ítélet 20. pontját; a fent hivatkozott Griesmar-ügyben hozott ítélet 29. pontját; a fent hivatkozott Niemi-ügyben hozott ítélet 46. pontját, valamint a fent hivatkozott Schönheit és Becker ügyben hozott ítélet 57. pontját).*”

Az EU Bíróság C-267/06. számú ügyben hozott ítélet (48) pontja szerint: „*Azonban a szociálpolitikai, államszervezési, erkölcsi, sőt akár a költségvetést is érintő megfontolások, amelyek valamely rendszer nemzeti jogalkotó által történő létrehozásában szerepet játszottak vagy szerepet játszhattak, nem lehetnek döntőek olyan esetben, ha a nyugdíj csak egy bizonyos munkavállalói kategóriát érint, ha az közvetlenül a letöltött szolgálati idő függvénye, és ha mértékét a munkavállaló utolsó fizetése alapján kell kiszámítani (lásd a fent hivatkozott Beune-*

ügyben hozott ítélet 45. pontját; a fent hivatkozott Evrenopoulos-ügyben hozott ítélet 21. pontját; a fent hivatkozott Griesmar-ügyben hozott ítélet 30. pontját; a fent hivatkozott Niemi-ügyben hozott ítélet 47. pontját, valamint a fent hivatkozott Schönheit és Becker ügyben hozott ítélet 58. pontját). ”

Az EU Bíróság C-267/06. számú ügyben hozott ítélet (56) pontja szerint: „Következésképpen, amint arra a főtanácsnok indítványa 72. pontjában rámutatott, az alapügyben szereplő, a túlélő hozzátartozónak járó ellátás **T. Maruko élettársának munkaviszonyán alapul, ezért az EK 141. cikk értelmében vett „díjazásnak” kell tekinteni.**”

Az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint tehát azt a nyugdíjat, amelyet az állammal fennállt munkaviszonyra tekintettel folyósítanak olyan az EUMSZ. 157 cikk (korábban: az EKSz. 141. cikk és az EGK 119. cikk) (2) bekezdése szerinti díjazásnak ismeri el, amely a 2000/78/EK irányelv vagy a 2006/54/EK irányelv hatálya alá tartozik. A katonák részére megállapított szolgálati nyugdíj pedig minden kétséget kizáróan a katonai szolgálat (munkaviszony) alapján megállapított ellátás. Már a szolgálati nyugdíj megnevezés is félreérthetetlen és egyértelmű utalást tesz arra, hogy az ellátás a katonai szolgálat (munkaviszony) alapján egyfajta utólag (a szolgálatért, munkáért) folyósított díjazás. Az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata és többek között a C-7/93. számú, a C-366/99. számú, a C-351/00. számú ügyben hozott ítéletek alapján az is egyértelműen kiderül, hogy az EU Bíróság által használt „utolsó illetmény” meghatározás alatt nem az utolsó havi illetményt kell érteni. Ezt támasztja alá az EU Bíróság C-7/93. számú ügyben hozott ítélete, amely a holland köztisztviselők nyugdíjáról megállapítja, hogy az az EGK 119. cikk (2) bekezdése szerinti díjazásnak tekinthető, annak ellenére is, hogy a C-7/93. számú ügyben a Főtanácsnok által előterjesztett indítvány (5) pontja alapján megállapítható, hogy a holland köztisztviselők nyugdíja **a nyugdíjazást megelőző utolsó két év illetménye alapján kerül kiszámításra.** Továbbá az EU Bíróság C-366/99. számú ügyben hozott ítélete, amely a francia polgári és katonai öregségi nyugdíjrendszerről megállapítja, hogy az az EGK 119. cikk (2) bekezdése szerinti díjazásnak tekinthető, annak ellenére is, hogy a C-366/99. számú ügyben hozott ítélet (33) pontja alapján megállapítható, hogy a francia polgári és katonai öregségi nyugdíj **a nyugdíjazást megelőző utolsó hat hónap illetménye alapján kerül kiszámításra.** Továbbá az EU Bíróság C-351/00. számú ügyben hozott ítélete, amely a finn védelmi erők nyugdíjáról megállapítja, hogy az az EKSz 141. cikke (korábban az EGK 119. cikk) szerinti díjazásnak tekinthető, annak ellenére is, hogy az ominózus ítélet (51) pontja rögzíti, hogy a védelmi erők állományának a nyugdíja **a nyugdíjazást megelőző utolsó néhány év illetménye alapján kerül kiszámításra.**

Az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a nyugdíjrendszer minősítésének döntő tényezője az, hogy a nyugdíjat a munkavállalónak az érintett személy és korábbi munkáltatója közötti munkaviszony alapján fizetik ki.

Indítványozó keresetében előterjesztett tényállás elbírálása többek között a 2000/78/EK irányelv hatálya alá tartozik, amely - az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata és az alábbiakban idézett C-617/10 számú ügyben hozott ítélete (21) pontjában rögzített megállapítására tekintettel - megalapozza a Charta hivatkozott előírásai jelen ügyben történő alkalmazhatóságát:

Az EU Bíróság C-617/10 sz. ügyben hozott ítélet (21) pontja szerint: „Következésképpen, mivel ha valamely nemzeti szabályozás az uniós jog alkalmazási körébe tartozik, a Charta által biztosított alapvető jogokat tiszteletben kell tartani, nem állhat fenn olyan tényállás, amelyre anélkül vonatkozna az uniós jog, hogy az említett alapvető jogokat alkalmazni kellene. **Az uniós**

jog alkalmazhatósága magában foglalja a Charta által biztosított alapvető jogok alkalmazhatóságát.

Az EU Bíróság a 2019. július 29-én kihirdetett C-620/17 számú ítélete (60) pontjában az állandó ítélkezési gyakorlatának megfelelően megállapította, hogyha a magyar eljárási szabályok lehetővé teszik a nemzeti bíróság számára, hogy bizonyos feltételek mellett visszavonjon egy jogerőre emelkedett határozatot annak érdekében, hogy a határozat nyomán kialakult helyzetet a nemzeti joggal összeegyeztethetővé tegye, e feltételek teljesülése esetén az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés követelményének megfelelően e lehetőségnek érvényesülnie kell abból a célból, hogy a helyzet uniós joggal való összeegyeztethetőségét helyreállítsák.

Az EU Bíróság C-112/13. számú ügyben hozott ítélete (45) pontja szerint: „*Ami az egyenértékűség elvét illeti, amelyre a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelmében utal, meg kell jegyezni, hogy ezen elv értelmében azon keresetek eljárási szabályai, amelyek az egyén uniós jogból származó jogai védelmét hivatottak biztosítani, nem lehetnek kevésbé kedvezőek, mint a megfelelő belső jogi keresetek esetében* (Transportes Urbanos y Servicios Generales ítélet, C-118/08, EU:C:2010:39, 33. pont, és Agroconsulting-04 ítélet, C-93/12, EU:C:2013:432, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Márpedig az egyenértékűség elvére való hivatkozás nem járhat azzal a következménnyel, hogy a nemzeti eljárási szabályok alkalmazása során felmentse a nemzeti bíróságokat az EUMSZ 267. cikkből eredő követelmények szigorú tiszteletben tartása alól.”

Az EU Bíróság C-213/13. számú ügyben hozott ítélete (62) pontja szerint: „*Következésképpen, ha az alkalmazandó belső eljárási szabályok lehetővé teszik a nemzeti bíróság számára, hogy bizonyos feltételek mellett visszavonjon egy jogerős határozatot annak érdekében, hogy a helyzetet a nemzeti joggal összeegyeztethetővé tegye, e feltételek teljesülése esetén az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének megfelelően e lehetőségnek kell érvényesülnie, hogy az alapügyben szóban forgó helyzetnek az építési beruházásokra irányuló közbeszerzési szerződésekre vonatkozó uniós szabályozással való összeegyeztethetőségét helyreállítsák.*

(64) *A fenti megállapítások fényében a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy amennyiben az alkalmazandó belső eljárási szabályok engedélyezik, az olyan nemzeti bíróságnak, mint a kérdést előterjesztő bíróság, amely anélkül hozott végső fokon határozatot, hogy először az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztett volna a Bíróság elé, vagy ki kell egészítenie azon jogerős határozatát, amely az építési beruházásokra irányuló közbeszerzési szerződésekre vonatkozó uniós szabályozással összeegyeztethetetlen helyzethez vezetett, vagy e szabályozás Bíróság által később elfogadott értelmezésének a figyelembevétele céljából vissza kell vonnia e határozatot.*”

Az EU Bíróság A C-570/13. számú ügyben hozott ítélete: „(37) Emlékeztetni kell arra is, hogy az ilyen tárgyú uniós jogszabályok hiányában minden tagállam belső jogrendjének feladata kijelölni a hatáskörrel rendelkező bíróságot, és meghatározni a bírósághoz fordulás azon eljárási szabályait, amelyek célja, hogy biztosítsák a jogalanyok uniós jogból eredő jogainak védelmét, ezen eljárási szabályok azonban nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a hasonló, belső jellegű keresetekre vonatkozóak (az egyenértékűség elve), valamint nem lehetnek olyanok, hogy gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé tegyék az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (a tényleges érvényesülés elve) (Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen ítélet, C-115/09, EU:C:2011:289, 43. pont).”

Az EU Bíróság A C-118/08. számú ügyben hozott ítélete: „(33) Az **egyenértékűség elvét** illetően emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ezen elv megköveteli, hogy a jogorvoslatokra alkalmazandó szabályok összessége különbségtétel nélkül vonatkozzon az uniós jog megsértésén alapuló jogorvoslatokra és a belső jog megsértésén alapuló hasonló jogorvoslatokra (lásd ebben az értelemben a C-231/96. sz. Edis-ügyben 1998. szeptember 15-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-4951. o.] 36. pontját; a C-326/96. sz. Levez-ügyben 1998. december 1-jén hozott ítélet [EBHT 1998., I-7835. o.] 41. pontját; a C-78/98. sz., Preston és társai ügyben 2000. május 16-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-3201. o.] 55. pontját, valamint a C-392/04. és C-422/04. sz., Németország és Arcor egyesített ügyekben 2006. szeptember 19-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-8559. o.] 62. pontját).”

Megállapítható tehát, hogy a hivatkozott EU Bírósági ítéletek szerint az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése, a Charta 20. cikke, a Charta 47. cikke alapján értelmezhető egyenértékűség és tényleges érvényesülés elvét úgy kell értelmezni, hogyha a nemzeti szabályozás az Alkotmánybíróság későbbi ítélete miatt lehetővé teszi a közigazgatási hatóság határozatai felülvizsgálata során hozott bírósági ítéletekkel szembeni érdemi perújítást, akkor az EU Bíróság későbbi ítéletére tekintettel is a törvény erejénél fogva meg kell engedni az érdemi perújítást, mert ellenkező esetben sérül az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata során megkövetelt egyenértékűség és tényleges érvényesülés elve.

Az Abtv. 45. § (5) bekezdése előírása alapján megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság jogszabályt megsemmisítő döntésében arról is rendelkezhet visszamenőleges hatállyal, hogy a megsemmisített jogszabályt nem csak az adott ügyben, de az összes többi bírósági ügyben sem lehet alkalmazni.

Az egyenértékűség elve tehát megköveteli, hogy – hasonlóan az Alkotmánybíróság Abtv. 45. § (5) bekezdése alapján hozott ítélete alapján indult perújításhoz – az EU Bíróság ítélete alapján is legyen lehetőség perújításnak.

Az EU Bíróság C-529/13. számú ügyben hozott ítélete – amelyre hivatkozva az indítványozó előterjesztette a perújítási kérelmét – megfeleltethető a Pp. 262/A. §-a szerinti Alkotmánybírósági határozatnak. A Pp. 266. § (4) bekezdése szerint a Pp. 262/A. § alapján előterjesztett perújítási kérelem esetében pedig a perújítás a törvény erejénél fogva megengedett, arról a bíróságnak külön határozatot hoznia nem kell. Az egyenértékűség elve megköveteli, hogyha az Alkotmánybíróság ítélete alapján indult perújítás a törvény erejénél fogva megengedett, akkor az EU Bíróság ítéletére történő hivatkozással is a törvény erejénél fogva legyen lehetőség érdemi perújításra.

Az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata során megköveteli az uniós jog (érvényesülését) elsőbbségi elvét. Az uniós jog elsőbbségi elve arra kötelezi a nemzeti bíróságot, hogy az uniós joggal és az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatával ellentétes nemzeti jogorvoslati eljárási szabályokat ne alkalmazza. A Pp. 262/A. §, a Pp. 266. § (4) bekezdése előírása, amely az Alkotmánybíróság ítélete alapján a törvény erejénél fogva lehetővé teszi az érdemi perújítást, de az EU Bíróság ítélete alapján nincs lehetőség a törvény erejénél fogva indítható olyan perújításra, amely során a nemzeti bíróság érdemben köteles vizsgálni a perújítást, az sérti az egyenértékűség és tényleges érvényesülés elvét. Az uniós jog elsőbbségi elvéből tehát az következik, hogy a nemzeti bíróság nem alkalmazhatja az egyenértékűség elvét sértő eljárásjogi perújítási szabályozást és felperes kérelmének megfelelően az Alkotmánybíróság ítélete alapján a Pp. 262/A. § és a Pp. 266. § (4) bekezdése előírása szerint indítható perújításhoz hasonlóan a nemzeti bíróság köteles az EU Bíróság C-529/13 számú ítélete alapján előterjesztett kérelmet

is a Pp. 262/A. §, a Pp. 266. § (4) bekezdése előírásának megfelelően a törvény erejénél fogva érdemben elbírálni.

Továbbá az EU Bíróság Nagy Tanácsa által 2019. január 19-én kihirdetett C-258/17. számú ítélete alapján az is megállapítható, hogy az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata során különbséget tesz a jogerős közigazgatási határozatok által kiváltott joghatás módosíthatósága tekintetében aszerint is, hogy az adott határozat valamennyi joghatását kifejtette-e. **Az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a nyugdíjhatározat jogerőre történő emelkedésével egyidejűleg nem fejt ki az összes joghatását, tekintettel arra, hogy a nyugdíjhatározat alapján a nyugdíjat akár évtizedeken keresztül havonta folyósítják, hanem épp ellenkezőleg az érintett személy teljes nyugdíjas időszaka alatt rendszeresen hatást vált ki.**

Az EU Bíróság a C-258/17. számú ítéletében a korábban kialakított állandó ítélkezési gyakorlatára tekintettel rögzítette, hogy egy osztrák diszkriminatív jogszabály alapján 1976-ban meghozott és már az osztrák bíróság által is elbírált jogerős nyugdíjhatározat következtében folyamatosan hónapról-hónapra megvalósuló diszkrimináció megszüntetése érdekében az osztrák hatóság és bíróság köteles a folyósított nyugdíj összegét annak érdekében újra számolni, hogy a felperessel szemben megszüntetésre kerüljön a 2000/78EK irányelv 2. cikke előírását sértő diszkrimináció.

Tehát az EU Bíróság Nagy Tanácsa által meghozott C-258/17. számú ítélete alapján is megállapítható, hogy a nyugdíjügyben született jogerős, már a bíróság által is elbírált társadalombiztosítási határozat által kiváltott diszkriminatív joghatás következményeit orvosolnia kell a nemzeti bíróságnak az egyenlő bánásmód biztosítása érdekében.

Az EU Bíróság C-258/17. számú ügyben született ítélete: „(51) *A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy az 1975. június 10-i fegyelmi határozat a 2000/78 irányelv alkalmazását megelőzően véglegesen megszerzett jogi helyzetet hozott létre.*

(52) *Az olyan határozat tehát, mint amely az alapeljárás tárgyát képezi, a 2000/78 irányelvben foglalt ilyen értelmű külön rendelkezések hiányában nem vonható az uniós jog hatálya alá az említett irányelv átültetésére meghatározott határidő lejárta előtti időszak tekintetében (lásd ebben az értelemben: 2011. május 10-i Römer ítélet, C-147/08, EU:C:2011:286, 61. pont).*

(53) *Következésképpen csak a 2000/78 irányelv átültetési határidejének lejártakor, vagyis 2003. december 3-tól vezetett ezen irányelv ahhoz, hogy az uniós jog hatálya alá vonta az alapeljárás tárgyát képező határozat hatásait (lásd ebben az értelemben: 2011. május 10-i Römer ítélet, C-147/08, EU:C:2011:286, 63. pont).*

(54) *Márpedig, jóllehet az osztrák állam az 1975. június 10-i fegyelmi határozat alapján 1976-ban kezdte meg az öregségi nyugdíj E. B.-nek való rendszeres fizetését, a 2000/78 irányelv átültetési határidejének lejártát követően továbbra is folyósította e nyugdíjat.*

(55) *Így e határozat – amiatt, hogy továbbra is fizették a nyugdíjat E.B.-nek –, bár kétségtelenül jogerőssé vált a 2000/78 irányelv átültetési határidejének lejárta előtt, nem fejtette ki valamennyi joghatását az említett határidő lejártát megelőzően, hanem épp ellenkezőleg e lejáratot követően az érintett személy teljes nyugdíjas időszaka alatt rendszeresen hatást vált ki.*

(56) *Következésképpen figyelemmel a jelen ítélet 50. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatra az 1975. június 10-i fegyelmi határozattal létrehozott helyzet a 2000/78 irányelv hatálybalépését megelőzően keletkezett helyzetnek minősül, amelynek jövőbeli hatásait azonban az említett irányelv az átültetési határidejének lejártától kezdve szabályozza azon elv alapján, miszerint az új szabályok az ilyen jövőbeli hatásokra haladéktalanul alkalmazandók.*

(57) A fenti megfontolásokra figyelemmel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2000/78 irányelv 2. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az az ezen irányelv átültetési határidejének lejártát követően, vagyis 2003. december 3-tól alkalmazandó a köztisztviselő nyugdíja összegének csökkentésével együtt az előrehozott nyugdíjazását elrendelő, az említett irányelv hatálybalépése előtt elfogadott jogerős fegyelmi határozat jövőbeli hatásaira.

(70) A fentiekre figyelemmel a második, a harmadik, a negyedik és az ötödik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2000/78 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy a jelen ítélet 57. pontjában körülírt helyzetben az arra kötelezi a nemzeti bíróságot, hogy a 2003. december 3-án kezdődő időszak tekintetében ne az érintett köztisztviselő előrehozott nyugdíjazását elrendelő jogerős fegyelmi szankciót, hanem a nyugdíja összegének csökkentését vizsgálja felül azon összeg meghatározása céljából, amelyet szexuális irányultságon alapuló hátrányos megkülönböztetés hiányában kapott volna."

Az EU Bíróság Nagy Tanácsa által meghozott C-258/17. számú ítélete alapján is megállapítható, hogy a munkaügyi bíróságnak és a Fővárosi Törvényszéknek eljárásjogi kérdés tisztázása érdekében is előzetes döntéshozatali eljárást kell kezdeményeznie. A C-258/17. számú ügyben az osztrák, a C-210/06. számú, a C-620/17 számú és a C-362/18 számú ügyekben a magyar bíróság fordult eljárásjogi kérdés tisztázása érdekében az EU Bírósághoz. Nyilvánvaló, hogyha a C-258/17. számú, a C-210/06. számú, a C-620/17 számú és a C-362/18 számú ügyekben a nemzeti bíróságnak előzetes döntéshozatali eljárást kellett kezdeményezni, akkor jelen ügyben a felperes kérelmének megfelelően a munkaügyi bíróságnak és a Fővárosi Törvényszéknek is előzetes döntéshozatali eljárást kellett volna kezdeményezni az uniós jogszabályok által megkövetelt eljárási szabályok tisztázása érdekében. Ha az osztrák bíróság a C-258/17. számú ügyben megkérdezhetette az EU Bíróságot, hogy egy osztrák diszkriminatív jogszabályra hivatkozva 1976-ban több mint 40 éve meghozott jogerős már az osztrák bíróság által is elbírált nyugdíjhatározattal megvalósított diszkrimináció megszüntetése érdekében az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata és a 2000/78EK irányelv 2. cikke előírása alapján az osztrák hatóság és bíróság köteles-e a felperes nyugdíj folyósítását úgy módosítani, hogy megszűnjön az 1976-os jogerős határozattal megvalósított diszkrimináció, akkor nyilvánvaló, hogy a felperes által felvetett hasonló eljárásjogi kérdés tisztázása érdekében a munkaügyi bíróságnak és a Fővárosi Törvényszéknek is előzetes döntéshozatali eljárást kellett volna kezdeményeznie.

A felperes által kérelmezett előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének az elmulasztásának az lett a következménye, hogy a munkaügyi bíróság és a Fővárosi Törvényszék az uniós jogot köztük a 2000/78EK irányelv 2. cikke előírását az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata során és különösen a C-620/17. számú ítélet (60) pontjában és a C-258/17. számú ítélete (70) pontjában adott értelmezéssel szemben teljes mértékben ellentétesen értelmezte. Márpedig az uniós jogszabályi előírásokat a nemzeti bíróságok nem értelmezhetik az EU Bíróság által adott értelmezéssel ellentétesen. Felperes a kereseti kérelmében számos uniós jogszabályt és EU Bírósági ítéletet (uniós norma) felsorolt, amelyek alátámasztották, hogy a szolgálati idő és ezáltal a nyugdíj összegének megállapítása során elkövetett diszkrimináció megszüntetése érdekében a munkaügyi bíróságnak és a Fővárosi Törvényszéknek jogorvoslatot kell biztosítani. A munkaügyi bíróság és a Fővárosi Törvényszék azonban a hivatkozott uniós jogszabályokat, EU Bírósági ítéleteket teljes mértékben figyelmen kívül hagyta és jogszabálysértő módon az ítéletében nem tért ki arra, hogy a felperes által hivatkozott uniós jogszabályokat, EU Bírósági ítéleteket (uniós norma) miért mellőzte. A munkaügyi bíróság és a Fővárosi Törvényszék súlyos jogszabálysértést követett el azzal, hogy az uniós jogszabályokat köztük a 2000/78EK irányelv 2. cikke előírását az EU Bíróság a C-620/17.

számú ítélet (60) pontjában és a C-258/17. számú ítélete (70) pontjában adott értelmezéssel és az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatával ellentétesen értelmezte.

Az EU Bíróság által meghozott C-258/17. számú ítélete és a C-620/17. számú ítélet alapján megállapítható, hogy a 2000/78EK irányelv és az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata során rögzített eljárási szabályok megkövetelik, hogy a munkaügyi bíróság és a Fővárosi Törvényszék megszüntesse a diszkriminatív Hjt. 259. § (6) bekezdése alapján a 43103/38 számú elsőfokú, a B/35-20/2008 számú másodfokú és az Mfv. III.11.184/2010/7. számú határozatokkal létrehozott diszkriminatív helyzetet, amely azt eredményezi, hogy felperes 2010-től hónapról-hónapra 8%-al kevesebb nyugdíjat kap a hasonló helyzetben lévőkhöz képest.

A hatályos uniós norma alkalmazásának kötelezettsége a hivatkozott uniós jogszabályok és EU Bírósági ítéletek mellett az Alaptörvény E) cikk (3) bekezdése előírásaiból is következik.

Az Alaptörvény E) cikke részben deklarálja Magyarországnak az európai egység megteremtése iránti elkötelezettségét, részben pedig azt, hogy egyes, az Alaptörvényből eredő állami hatáskörök az állami intézmények az Európai Intézmények útján a többi tagállammal közösen gyakorolja.

Az Európai Unió belüli „lojális együttműködés” elvére tekintettel – amely az EUSz. 4. cikk (3) bekezdéséből következik, hogy – a tagállamoknak ez a kötelezettsége az alapító szerződésekből következő egyik legfontosabb alapelve, amely ezért kiemelt szerepet tölt be az EU Bíróság gyakorlatában is. Az EU Bíróság ítélkezési gyakorlatában egyértelművé tette, hogy ez a kötelezettség a tagállamok bíróságaira is kiterjed.

Az Alaptörvény E) cikk (3) bekezdése előírása alapján megállapítható, hogy a magyar hatóság és bíróság által alkalmazandó jogrendszernek az uniós jogszabályi előírások is a szerves részét alkotják, ezért a hatóságok és bíróságok nem tekinthetnek el az uniós jogszabályi előírások és EU Bírósági ítéletek (uniós norma) alkalmazásától.

Az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése, az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése, az EUMSZ 267. cikke (3) bekezdése, az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata (uniós norma) által megkövetelt egyenértékűség elve és az uniós jog elsőbbségi elve által megállapított szabályokat be nem tartó munkaügyi bíróság és Fővárosi Törvényszék lényegében visszaélt saját függetlenségével, amely ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozta. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelveivel.

A indítványban kifejtettekből egyértelműen következik az is, hogy a munkaügyi bíróság és a Fővárosi Törvényszék döntése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot, emellett, illetve ezen keresztül pedig az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését és B) cikk (1) bekezdését is, melyek következtében a munkaügyi bíróság és a Fővárosi Törvényszék alapjog-sértő döntése alaptörvényellenes is.

Az Alkotmánybíróság a contra legem jogalkalmazással összefüggésben 20/2017. (VII. 18.) AB határozatában kimondta, hogy "a bírói függetlenségnek nem korláta, sokkal inkább biztosítéka a törvényeknek való alávetettség: a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvénynek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaélt saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja. Az a bírói ítélet, amely alapos ok

nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelveivel."

A munkaügyi bíróság és a Fővárosi Törvényszék támadott határozatával összefüggésben a "jogalkalmazói önkény" az alábbiak szerint valósult meg. Egyértelműen "jogalkalmazói önkénynek" minősül a munkaügyi bíróság és a Fővárosi Törvényszék azon eljárása, amelynek során a felperes által hivatkozott uniós jogszabályi előírásokat és EU Bírósági ítéleteket önkényesen figyelmen kívül hagyta.

A jelen ügyben eljáró munkaügyi bíróság és Fővárosi Törvényszék az ügyet az alkalmazandó és hatályos jogszabályi rendelkezések [az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése, az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése, az EUMSZ 267. cikke (3) bekezdése, az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata (uniós norma) által megkövetelt egyenértékűség elve és az uniós jog elsőbbségi elve] figyelmen kívül hagyásával, bírálta el.

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, R) cikk (2) bekezdése, 26. cikk (1) bekezdése értelmében a contra legem bírói jogértelmezés felveti „a bíróságok törvényeknek való alávetettsége elvének sérelmét is. A jogállamiság elvéből, követelményéből az is következik, hogy a jogértelmezés nem válhat a jogalkalmazó szerv önkényes, szubjektív döntésének eszközévé. Ellenkező esetben sérülne a jogbiztonság követelménye, a jogalkalmazó szervek döntéseire vonatkozó kiszámíthatósági és előre láthatósági elvárás” {3026/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [27]; de ugyanígy: 3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [52]}.

Az EU Bíróság fentiekben megjelölt határozatai alapján megállapítható, hogy az egyenértékűség és tényleges elve, az uniós jog elsőbbségi elve, a 2000/78EK irányelv és a perben alkalmazandó EU jogszabályok értelmezése tekintetében az EU Bíróság már határozott, és így annak értelmezései kereteit meghatározta, erre tekintettel az EU Bírósági jogértelmezéstől nem térhettek volna el, az eljáró magyar bíróságok és alkalmazniuk kellett volna ezen jogértelmezést az ítéleteik meghozatala során. A hivatkozott bírósági határozatokból egyértelműen megállapítható az, hogy a magyar bíróságok eltértek az EU Bíróság jogértelmezésétől, anélkül, hogy előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményeztek volna.

A munkaügyi bíróságnak és a Fővárosi Törvényszéknek a jelen ügyben az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése, az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése, az EUMSZ 267. cikke (3) bekezdése, az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata (uniós norma) által megkövetelt egyenértékűség elve és az uniós jog elsőbbségi elve által megállapított szabályokat kellett volna alkalmaznia.

A Fővárosi Törvényszék ügyben eljáró tanácsának elnöke a tárgyaláson nem engedte meg, hogy – a jogi végzettséggel nem rendelkező – felperes felolvassa a három oldal terjedelmű észrevételeit, amellyel megsértette az Indítványozó – Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által előírt – tisztességes eljáráshoz való jogát.

Alperes az I. fokú és a II. fokú bírósági eljárás során is az utolsó pillanatban nyújtotta be a perújítási kérelemmel és a fellebbezéssel szembeni észrevételeit, ezért felperesnek nem volt ideje a tárgyalás előtt írásban reagálni az alperes által előterjesztett észrevételekre.

A Fővárosi Törvényszék által elkövetett jogsértés súlyát tehát növeli, hogy felperesnek a fentiekben előadott okok miatt, csak a tárgyaláson lett volna lehetősége reagálni az alperes által előterjesztett észrevételekre, azonban a Fővárosi Törvényszék ügyben eljáró tanácsának elnöke ezt jogsértő módon megakadályozta.

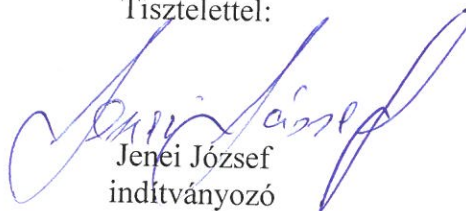
A Fővárosi Törvényszék ügyben eljáró tanácsának az elnöke azért nem adott lehetőséget felperes számára, hogy reagáljon az alperes által írásban előterjesztett észrevételekre, mert az eljáró bírói tanács adminisztrációs hiba miatt időzavarba került. Az ügyben eljáró tanács a

tárgyalást 2017. február 24. Péntek 10.30-ra tűzte ki, azonban adminisztrációs hiba miatt a felperest és alperest is 11.30-ra idézték tárgyalásra. A tárgyalás kezdésének egy órácsúszása pedig azt eredményezte, hogy a tanács 13.00-ig a Pénteki munkaidő végéig csak úgy tudta befejezni a tárgyalást és kihirdetni a határozatát, ha jogsértő módon megakadályozza a felperest abban, hogy a jogszabályi előírásoknak megfelelően reagálhasson az alperes által előterjesztett észrevételekre.

A bírósági eljárással szembeni egyik legfontosabb igény és követelmény a tisztességes eljárás. A bírósági eljárás középpontjában – a peres felek oldaláról közelítve – a bírósági tárgyalás áll, amely főszabályként kontradiktórius. A tárgyaláson a peres felek ismertethetik álláspontjukat, nyilatkozatot tehetnek, kérelmet-ellenkérelmet terjeszthetnek elő, egymáshoz kérdéseket intézhetnek stb. Azzal tehát, hogy a bíróság megakadályozta, hogy az indítványozó a tárgyaláson előterjeszthesse az észrevételeit, súlyosan megsértette – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által előírt – tisztességes eljáráshoz való jogot.

Szolnok, 2019. augusztus 26-án

Tisztelettel:

Jenei József
indítványozó